

העם

שתי נשות

אתל רוזנברג היתה בת דורה. בשעה שאמריקאים רבים אחרים היו אדישים לנעשה בעולם, הכריח אותה מוצאה היהודי להתעניין בנעשה באירופה. צל צלבהקרים הקדיר את האופי היהודי. אתל, כרבים אחרים, חשבה כי לאור הפטיש והחרמש נולד עולם חדש, יפה יותר. במלחמת האזרחים העולמית, הצטרפה אתל רוזנברג, ובעלה יוליוס, לגייס הקומוניסטי.

רצה המקרה היסטורי (המוזר-למדי) כי אמריקה ורוסיה תלחמנה זו בצד זו נגד

היה הזוג נידון לכמה שנות מאסר. אולם עתה נהרגו בקוריאנה בניו אמריקאיים. אמר הותיהם צעקו נקם. השופט היהודי פול בעין האחת לעבר הקאריירה שלו, בעין השנייה לעבר מחנה האנטישמיות. הוא דן את הזוג למות.

מוות או הלשנה. מאותו רגע, לפני שנתיים, התקדמו העניינים בהגיון של טרגדיה יחנית. באוירה הגוברת של היסטוריה לא העז איש באמריקה להגן על הזוג, מחשש פן יואשם קומוניסט, בוגד בעמו. גם הנשיא איזנהואר, איש טוב-לב מטבעו, לא מצא עוז בנפשו להושיט יד לחסד. מאחורי המסך הליטוריה בצבצה תופעה מח

אתל רוזנברג (שמאל) והסוהרת עז לנשימה האחרונה, מנגינת בלהות

רידה עוד יותר, ההגיון הצלול של המנגנון הקרי. לזוג הוצע: מות או הלשנה על שותפיו. עד הרגע האחרון ממש יד לנשימה מה האחרונה, היתה הצעה זו תלויה ועומדת, הידהדה באוזני השניים כמנגינת בלהות. הם השתיקו בשירים קומוניסטיים. שתי נפשות קטנות אך אמיצות בים האינטריגה הביני-לאומית.

אינטריגה זו הפכה מלכות-מחזית. הקומוניסטים הועיקו את אזהדיהם בכל העולם, הקימו המולה עצומה למען הרוזנברגים. הם השיגו שני הישגים: שיכנעו גם את האמריקאי קאי האחרון שהשניים אשמים, ומנעו מן הממשלה האמריקאית את האפשרות לחון את השניים מבלי להיות חשודים בכניעה ללחץ אדום.

הדמיון הגובר. בכל זאת פעמו מאות אלפי לבבות בכל רחבי העולם, ויותר מכל במדינת ישראל, כשצעדו השנים השבו, בזה אחר זה, בצעדים שקטים ואיתנים אל הכסא החשמלי. שלוש פעמים הקפיק הזרם החשמלי את גופם — פעם כדי להשתיק את הכרתם, פעמיים כדי להשתיק את לבם. המעשה האנושי האחרון של אתל רוזנברג עלי אדמות, היה לחבק את הסוהרת.

הזרם החשמלי הקפיק אותו רגע הרבה גופות, הרעיד הרבה נשמות. היה דרוש מחזה אנושי מוצע זה כדי שיכינו מליוני בני-אנוש קטנים, אורחי מדינות קטנות, את כל עצמת האימה של המציאות של 1953: מציאות של שני ענקים, שהמויין ביניהם גובר והולך מיום ליום, המחללים את רגש האדם במאבקם המסורף על שלטון כדור הארץ.

אורחים

ההרגשה הביתית

בעיני רוב האנושות, דומה דניאל מלאך מאד לפרקן היוקרתי של ספר האגדה. נבאי דבאי הנועים, השולט בארצו בעזרת בית-הסוהר ועונשי-המלקות, הפך כמעט סמל לריאקציה החשוכה ביותר. מעטים היו דוא-גים לשלומן מחוץ לגבולות ארצו — לולא היה קיים בתחום מוחלט שאחר מותו של הזקן (78), יירש את מקומו פוליטיקאי בורי אחר, שהוא גרוע בהרבה לכל הדעות: יוהנס גרהארדוס סטרידוס הצעיר (59), שר הקרקעות. לפיכך לא התכוון מלאך, מן הסתם, למ

הפאשיון. במפעלי-סחר יצרה אמריקה את הפצצה האטומית. אתל האמינה בכל לבה כי יהיה זה לטובת האנושות אם גם בידי ארץ-הקומוניזם יהיה סוד הפצצה. היא העבירה — או עזרה להעביר — את הסוד למוסקבה.

בעיני הזוג רוזנברג לא היה זה פשע. להיפך, היה זה מעשה חלוצי מסוואר. הם לא חשבו שהם עושים מעשה העלול לקטוף חיי מליונים מבני מולדתם האמריקאית — שהיו אנוש רובלט והמרשל סטאלין ישבו אותה שעה ליד אותו בקבוך חזקה.

עיניים פוזלות. אולם הזמנים השתנו. ההגיון הפוליטי הכריח את שני ענקי העולם לקום איש מול רעהו. האמריקאים האמינו כי רק סוד האטום מגן עליהם מפני המבול האדום. עד שביזם בהיר אחד הודיע להם המחש העדין של הסייסמוגרף, כי הפצצה האטומית הראשונה התפוצצה בסביר.

הבולשת האמריקאית השליכה את רשתה. ברשת נתפס דוד גרינגלאס, יהודי, מאנשי מפעל האטום. גרינגלאס נכנע ללחץ, לפחד או למצפון — הוא הלשין על אחותו ועל גיסו, שמם של הרוזנברגים, שעתידי היה להיחרת על לוחות ההיסטוריה, נודע בפעם הראשונה לעולם.

השופט — יהודי ככל שאר גיבורי העל-לילה — שוכנע באשמתם. בימים אחרים

הארץ

בישיבה מיוחדת של הממשלה הוחלט על קיום ארגון טרוריסטי (פותרת בחקול).

דוד ש., ירושלים

סוף סוף הוסר חמסוהו

האם נכון יהיה לקבוע, כי הש"י (הבולשת הפוליטית) משמש אחד בהקפה...? (ידיעות אחרונות)

יוסף קדמן, תל-אביב

אולם המחיר משתלם במחומן.

הרצת רב אלוף דורי... היום במסיבה על סיפונה של האניה "ירושלים". (הבקר).

א. רדין, רמת-גן

כמה חקפות?

יש לי לספר לזקן הרבה על הנעשה במפי לגה שלו. יש להניח שהזקן היה מעוניין לשמוע.

סוד בחצות

המוניית מסי' 1377 נכנסה השכם בבוקר לשדה התעופה לוד. מתוכה יצא גבר בעל פנים מוכרים. הציג דרכון-שרות, יעלם לתוך מטוס של ק.ל.מ. הכל נעשה בשקט ובמהירות, כמעט במחירת.

אולם הנוסע המסתורי לא התחבא מפני המשטרה. האנשים אשר מפניהם ניסה (והצי' ליה) להסתיר עד הרגע האחרון את נסיעתו, היו וזקא שותפיו. המופתע העיקרי היה מאיר יערי, הנשיא המושבם ושפוף-הקומה של הועד הישראלי למען השלום. כי למחרת בבוקר נודע לו בפעם הראשונה שחבר אותו ועדי, משה סנה, נסע לבודפשט, הונגריה, להשתתף במושב המיוחד של המועצה למען השלום.

רצח ביריים. חודש ימים לפני כן, דן הועד הישראלי על הרכב משלחתו למושב זה. תופיק טובי, הח"כ הערבי של מקי, הציג בתמימות לצרף את סנה למשלחת. באותה תמימות יכול היה לנפנף דגל אדום לעיני פה. הרוב המפ"מי בועד רצח את הי הצעה בהרמתידיים.

עם זאת נגמר העניין בועד השלים המקומי, שהרכיב בשקט את המשלחת, העמיד בראשה שני אנשי מפ"ם טובים. אולם השלים קוא בינלאומי חורג מעבר לגבולות. כעבור ימים מעטים הגיע מברק לביתו של סנה. חתם עליו ג'אן לאפיט, המזכיר הצרפתי של המועצה העולמית. תוכן המברק: "מתוך ידי עת והוקרת התענינותך בשלום ובהבנה בין העמים, הריני מומין אותך למושב."

דרכון מוכן. סנה שמר את תוכן המברק בסוד. כחבר-כנסת לא היה זקוק להיתר-יציאה. דרכונו הוכן עוד מקודם. כרטיס הי טיסה הוכן לו באופן מסתורי על ידי מישהו אחר. עד תצות לילה, שעות מעטות לפני צאת המטוס, לא ידע איש כי הוא מתכוון לטוס.

לא היתה גם כל סכנה כי ייפגש עם חבריו מועד השלום. כי מטוס זה של ק.ל.מ. שטס דרך רומא, היה מאלץ את נוסעיו לעבור

ראש-ממשלה דניאל מלאך ברגע הראשון, סרוב.

את פראג כדי להגיע לבודפשט. לשליחים הרשמיים של ועד השלום הישראלי, חברי מפלגתו של האסיר מרדכי אורן, לא היה כל רצון לחנות בבירה הצ'כית. לכן עלו על מטוס אייר-פראנס, שהוביל אותם לפאריס, משם יכלו להגיע ישר להונגריה, לתרום את תרומתם לשלום העמים.

זוא אהבה רחבה בנכר, כשנסע לבריטניה, השתתף בהכתרת המלכה הבריטית שהיא גם, לפי שעה, מלכת האיחוד הדרום-אפריקאי. היחס אליו היה קריר ביותר. גם כשירד, בדרכו חזרה למולדתו, כשדה-התעופה ב" לוד, לפני שבוע (העולם הזה 817), היה היחס הרשמי של באייכח משרד-החוץ הישראלי, שקיבלו את פניו, רשמי, הוגן אך קריר.

נישק האהבה. הכומר האפריקאני לא פצה פה, השתפק בביקורים במקומות הקדושים. גם כשהזומן עלידי ציוני דרום-אפריקה לביקור במושב הבנויים, שמייסדו היו עולים ממולדתו, שתק בשעת הטכס. הוא נתבקש לפתוח את המסיבה, אך סרב, בטענה כי כפוליטיקאי למד לא לדבר בעלי-פה, ללא הכנת גוסח בכתב.

אולם בשעת הטכס קרה משהו להניאל זלאן, רודן הגזעים. בני המקום הצליחו ליצור מסביבו אוירה ביתית, לנסוע בלבו את ההרגשה שאמנם הוא אהוב עליהם. הי אהבה הבקיעה את החיות. לפתע פתאום, באמצע טכס, ללא אזהרה מוקדמת, קם מלאך ממקומו, נסל לידיו את המיקרופון, החל מברך את הנוכחים בקול נרגש.

העתונאים הדרום אפריקאים, שנלוו אל ראש ממשלתם, לא האמינו למראה עיניהם. "לא יתכן!" מימל אחד מהם. "עוד לא ראיתי אותו כה נרגש!" חזר אחריו שני, "אפילו במלחמת-הבחיירות לא התלהב כל כך!"

מארגני המסיבה, ציוני דרום-אפריקה, שיפי שפו את ידיהם, התפארו: היום הצלחנו יותר מאשר ב־30 שנה של תעמולה ציונית בבית!"

מפלגות

שיות שחורים - לגדולה

ניצנים ראשונים לשנויים העתידיים להתחולל במנהיגות מפא"י (העולם הזה 817) נראו כבר בשבוע שעבר בישיבות הכנסת.

בראשית הויכוח על בעיית ההסתגנות, עלה כדובר ראשון מטעם סיעת מפא"י, ח"כ אליעזר ליבנה. עד כה היה הנאום הראשון מטעם מפא"י, בכל ויכוח חשוב, זכותם המיכרת של המנהיגים הרשמיים של הי מפלגה.

נאמו של אליעזר ליבנה נמסר לפי הוראות מפורשות של ב"י. גיי, שדרש כי ליבנה יפתח בויכוח, מסר לו הצהרה שאילו נתנה מפיו של ב"י, גיי, עצמה, היה בה משום הכרות מלחמה על מדינות ערב: "...אם תושבי ישרובי הספר בישראל לא יוכלו להלך בשלוה ליד בתיהם, לא תהיה שלוה גם במרכז רבת-עמון."

למרות היות ליבנה, "השה השחור" של מפא"י, ברור כי משמעת מפלגתית מיני-מלית, חייבה אותו להמנע מתתן הצהרה מסוג זה, בענייני חוץ, מבלי הרשאה מספר רשת של בן-גוריון.

היה זה הרמו המעשי הראשון לכחונותו של ב"י, גיי, בקשר לשנויים שעמד לערוך במפלגתו. למחרת פורסמה הודעה של מפא"י על שנויים בראשות הקואליציה ובמנהיגות הסיעה בכנסת.

משקפים, בעיקר מחוגי הציונים הכלליים, ייחסו חשיבות רבה להופעתו של ליבנה, ראו בה רמז לכחונותו של ב"י, גיי, להעמיד את הציוני הכללי של מפא"י במקום נכבד במנהיגות המפלגה. טען חבר כנסת ציוני כללי: "אין כל ספק שבשיתופות אתנו נוו, לו לב"י, גיי, שבראש מפלגתו לא יעמדו מנהיגים סוציאליסטיים מסוגם של גוברין ונמיר."

הפתעה פוליטית. אנשי מפא"י לא יכלו להשיב לטענה זו. היות וראש הממשלה, שהוא טקטיקן מצויין, שמר לעצמו את זכות ההפתעה, לא סיפר כלל מה בתכניתו לעשות בפרק הזמן שיקדש לטיפול בענייני מפלגתו. למרות שעובדת רצונו של ב"י, גיי, לטפל בענייני המפלגה, ולצאת למסע הסברה, היתה בכחונת סוד גלוי בין עובדי מנגנון מפא"י, הרי כשפנה אחד המנהלים האדמיניסטרטיביים של בית מרכז מפא"י ברחוב הירקון, לבן-גוריון ושאלו אלו הכנות עליו לעשות לקראת ביקורו, השיב ב"י, גיי, "איה ביקור?" אולם מעובדי שכתבו של ראש הממשלה נודע כי כמה מעובדי מנגנון מפא"י החליטו להקדים רפואה למכה. מאז התפרסמה הידיעה זורמים רבים למשרדו של ב"י, גיי, כש נשאל אחד מהם למטרת ביקורו, השיב:

• בדרום אפריקה מתגבשת דעה חזקה למען הכרות המדינה לרפובליקה. ניתוח הקשר עם הכתר הבריטי. בראש תנועת זו עומד סטרידוס.